

«Ні, я ніколи не вмру!»

Шевченко так любив театр, що й сам почав писати п'єси. Першою драматургічною спробою стала трагедія «Никита Гайдай». Задум твору народився під впливом успішних гастролей Михайла Щепкіна в Петербурзі 1838 року. Тоді поет уже перебрався з темного горища ширяєвської майстерні до світлої оселі Карла Брюллова. Писав п'єсу російською мовою – довго й важко. Восьмого грудня 1841 року Шевченко повідомив Григорія Квітку-Основ'яненка, що трагедію «Никита Гайдай» він «перемайстрував» у драму «Невеста». Єдиний

уринок з твору, який дійшов до нас, побачив світ у десятій книжці часопису «Маяк» за 1842 рік. Зберігся чистовий автограф «Песни караульного у тюрми из драмы «Невеста».

У листі до Якова Кухаренка 30 вересня 1842 року Шевченко зазначив: «Скомпонував я ще драму чи трагедію в трьох актах, зовється «Данило Рева». Не знаю, що з нею буде». Більше про цю назву немає жодних згадок ні в автора, ні в його сучасників: Шевченко докорінно переробив твір. Він став знаним як драма «Назар Стодоля». І сьогодні ця п'єса Шевченка – на сценах багатьох театрів. Дія

твору відбувається у XVII столітті поблизу Чигирини. Головний герой Назар – хорунжий козацької сотні – переконує кохану Галю в тому, що їх, коли одружаться, навіть гетьман не розлучить і що житимуть вони довго й щасливо: «Збудую тобі хату світлу, світлу та високу, розмалюю її усякими красками – і чорними, і блакитними, і зеленими, усякими, усякими, наряжу тебе у шовк та в золото... І довго, довго, поки вмру, любоватимуся тобою. Та чи вмру ж я коли-небудь? Ні, я ніколи не вмру! Коли ти будеш зо мною, то смерть не посміє і в нашу хату заглянуть».

Хвилі аральського року

Ніла ІВАНЕНКО

У Національному музеї Тараса Шевченка (Київ) відбулися перші покази стрічки режисера і сценариста Костянтина Коновалова «Експедиція». Картина, зафільмована в жанрі документальної драми, присвячена аральському відрізу життя Тараса Шевченка.

Нещодавно стрічка відкрила Дні українського кіно в Болгарії. І ось, нарешті, дісталася вітчизняного глядача.

1848-го засланий на чужину Шевченко вирушив у статусі штатного художника на шхуні «Святий Костянтин» в експедицію Аральським морем. Той рік Кобзареві біографії вважався мало дослідженим. Один із тих, хто взявся латати цю прогалину, – постановник картини зі своєю творчою командою. Насправді Костянтин Коновалов глибоко занурився в тему ще десять років тому, коли працював над публікацією для одного журналу. Потім зі співавтором Денисом Замрієм звертався до цього епізоду в кіномані «Художник».

Крокуючи до 200-річного ювілею Кобзаря, Костянтин Коновалов продовжив свої дослідження вже від Національної кінематеки України (Київнаукфільму) – як режисер стрічки «Експедиція» (на замовлення Державного агентства України з питань кіно). Упродовж року Коновалов і його соратники перелопатили тонни архівних матеріалів. А отже, зробили безліч відкриттів про творчу спадщину Шевченка, котрий наперекір забороні писати все-таки залишив епістолярний і віршований доробок. Враження від експедиції надихнули митця на створення графічних й акварельних робіт. За

цими безцінними аркушами – складний емоційний стан поневоленого поета, життєве тло якого, з одного боку, складалося із нещоборної жаги писати й малювати, з другого – із царської системи з її покараннями.

На презентації картини режисер розповів про бажання показати неканонічного Шевченка у важкий для нього період, з якого поет вийшов переможцем.

Чуттєвий стан головного героя, дух експедиції і, врешті, атмосфера епохи по-естетському відображені художником-постановником Ігорем Філіповим. Завдяки візуальній картинці глядач повністю підвладний так званому ефекту присутності.

Зйомки відбувалися в жовтні минулого року в Севастополі. Від-

шукати зразки матеріальної культури середини XIX століття допомогли місцеві мешканці – зокрема, члени клубів, що займаються реконструкцією минувшини. Приміром, вони надали кіношникам форму та зброю доби Миколи I. Севастопольців також задіяли в масовці.

Аж ніяк не розчарувала акторська робота Павла Алдошина в ролі Шевченка. Народного улюбленця, а за версією соцмереж, «найталановитішого актора, музиканта, поета і фотографа», Пашу нелегко впізнати у гримі. Лицедій вжився в образ, перетілювався на всі сто. Він, до слова, повідав на прем'єрі, що грати таку екстраординарну особистість, людину незламного характеру, сильну духом було дуже непросто.

